

Docentprofessionalisering in coronacrisis

mbo & vo

Een beschrijvend en explorand onderzoek naar leeractiviteiten, leeropbrengsten, veranderende kennis, opvattingen & overtuigingen, en continueringwensen van docenten mbo en vo binnen Landstede Groep, in de coronacrisis 2020.

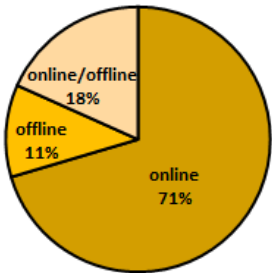

Unieke situatie biedt rijke leercontext?!

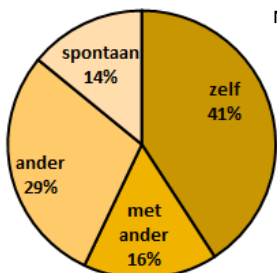
Sinds de invoering van de maatregelen om de verspreiding van COVID-19 te beperken hebben docenten zich voor de zomer en daarna volledig aangepast aan een 'nieuwe situatie'. Landstede Groep heeft de ambitie om professionele ontwikkeling van de onderwijsprofessionals te 'vangen'. Inzicht in deze professionele ontwikkeling van onderwijsprofessionals geven richting en invulling aan het professionaliseringsbeleid en de vormgeving van professionalisering. Dit draagt bij aan ons adaptief vermogen en wendbaarheid van onze organisatie.

Middels de vragenlijst hebben 70 docenten en instructeurs leeractiviteiten in kaart gebracht en beschreven.

WAAR VONDEN DEZE LEERACTIVITEITEN PLAATS? mbo & vo

WIE HEEFT DE LEERACTIVITEIT GEINITIEERD? mbo & vo

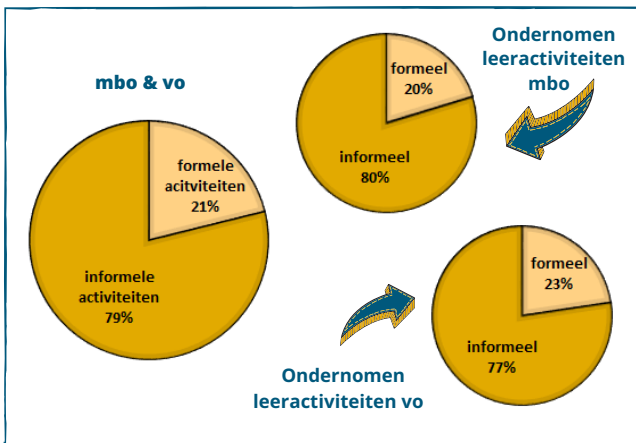

Professionalisering vindt op verschillende manieren plaats binnen het mbo en vo. Het kan gaan om formele, maar ook om informele vormen van leren. **Formele** leeractiviteiten zijn expliciet ontworpen, doelgerichte interventies, zoals cursussen, workshops en trainingen. Kenmerkend voor **informele** leeractiviteiten is dat deze niet of nauwelijks doelgericht is en evenmin gepland. Vormen ervan vinden plaats binnen de dagelijkse werkcontext en kunnen zowel bewust als impliciet zijn (Hagedoorn & Medendorp, 2020).

1. Type leeractiviteiten

Welke georganiseerde (formele) activiteiten en/of (informele) situaties hebben onderwijsprofessional geholpen bij het vormgeven en uitvoeren van het onderwijs op afstand in deze corona crisistijd?

In dit onderzoek zijn 21% van de leeractiviteiten getypeerd als formele en 79% als informele leeractiviteiten. Het mbo en vo verschillen daarin nauwelijks van elkaar.

Methode

Dit onderzoek is uitgevoerd in de periode juni-juli 2020 via een anonieme digitale vragenlijst met gesloten en open vragen. De resultaten geven een weergave van de percepties over de professionele ontwikkeling van de onderwijsprofessionals in de periode april-juli.

Op basis van onderzoek van Kyndt e.a. (2016) en Akiba e.a. (2016) zijn de informele en formele leeractiviteiten in kaart gebracht en getypeerd.

Informele leeractiviteiten

1. **Interacteren en samenwerken met anderen (online)**, zoals contact met collega's, teambijeenkomsten, individuele informele gesprekken met studenten/leerlingen (en ouders), contact met leidinggevende en participeren op online platforms.
2. **Onderwijsactiviteiten (online)**, zoals onderwijs digitaal inrichten en vormgeven, online lessen uitvoeren, online begeleiden, online toetsen en examineren.
3. **Informatiebronnen raadplegen**, zoals informatie opzoeken en lezen, YouTube filmpjes bekijken, nieuwsbrieven lezen, LinkedIn volgen, vanuit een gerichte vraag onderzoek doen, collega's en experts gericht bevragen, geïnspireerd worden door huisgenoten (familie thuis).
4. **Experimenteren en vernieuwen**, zoals experimenteren met online tools (MSTeams, LessonUp) en digitaal innoveren binnen het team.
5. **Reflecteren en evalueren**, zoals reflecteren op de les samen met studenten/leerlingen en meekijken met een collega tijdens de online les.

Formele leeractiviteiten

1. **Webinars** georganiseerd door Landstede Groep (online).
2. **Studiedagen en workshops**, begeleid door een collega uit het team, adviseur van de dienst Onderwijsondersteuning of een externe partij.
3. **Webinars en online workshops** georganiseerd door externe partijen zoals universiteiten, hogescholen, kenniscentra (online).

2. Leeropbrengsten en verklaringen van het leren

De docenten/instructeurs hebben per leeractiviteit aangegeven wat zij ervan geleerd hebben. Deze leeropbrengsten zijn aangegeven in vier categorieën.

Wat heeft de docent geleerd?

1. Vormgeven van onderwijs op afstand

- De didactische en pedagogische aspecten van het online lesgeven.
- Vormgeven van onderwijs en examinering op afstand.
- Leerprocessen van studenten/leerlingen.
- Inhoud van het vakgebied.

2. Digitale vaardigheden

- Digitale tools
- Instructie video maken

3. Online samenwerken binnen de school

- Samenwerken met collega's.
- Samenwerken met studenten/leerlingen.

4. Inzicht in persoonlijke coping- en leerstrategieën

- Doelgericht en efficiënt inrichten van je eigen werk
- Collegiale consultatie: manieren om hulp te vragen bij collega.
- Omdenken

1. Leren omdat je tegen problemen aanloopt

2. Leren door interactie met collega's

Waarom heb je geleerd?

3. Leren door te doen!

4. Leren door interactie met studenten/leerlingen

5. Leren omdat het aansluit bij het interessegebied

3. Impact op kennis, opvattingen en overtuigingen

78 docenten, instructeurs, management en beleidsmedewerkers hebben antwoord gegeven op de vraag wat volgens hen de impact van de coronacrisis is op hun eigen kennis, opvatting en overtuiging over onderwijs en de rol van de docent in de toekomst.

Waarover denken onderwijsprofessionals anders?

Respondenten hebben op vier terreinen verandering in kennis, opvattingen en overtuigingen over de rol van de docent benoemd.

1. De pedagogische en didactische rol van de docent in de online omgeving vraagt om een ander perspectief.

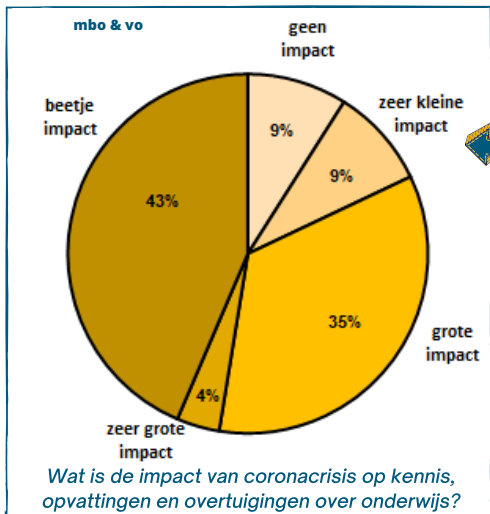
2. Docenten richten zich meer op het versterken van en inzicht in zelfregulerende vaardigheden bij de student/leerling

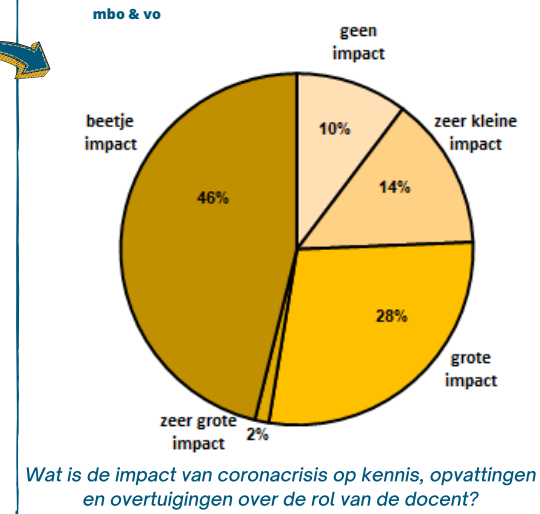
3. Het werken in een online omgeving vraagt van de docent digitale vaardigheid en digitale weerbaarheid

4. Een pedagogische relatie is van cruciaal belang

Wat is de impact van coronacrisis op kennis, opvattingen en overtuigingen over onderwijs?

Wat is de impact van coronacrisis op kennis, opvattingen en overtuigingen over de rol van de docent?

Respondenten hebben op zes terreinen verandering in kennis, opvattingen en overtuigingen over onderwijs benoemd.

1. Verarming door online onderwijs

- Door online onderwijs treedt er pedagogische en didactische verarming op
- Online leren past niet bij elke leerstrategie van de student/leerling

2. Online aanvullen op offline onderwijs inrichten

- Combinatie van online en offline onderwijs kan kwaliteit te goede komen
- Differentiatie op leertijd en organisatie

3. Online onderwijs biedt mogelijkheden

- Online werken draagt bij aan efficiënter werken
- Eigenaarschap van student/leerling wordt versterkt

4. Digitale tools leveren een bijdrage aan onderwijs op afstand

- Relaties en contacten worden makkelijker gelegd
- Onderwijs is flexibeler door plaats- en tijdonafhankelijk leren

5. Actoren in leren van studenten/leerlingen

- Rol van de docent is cruciaal in het leerproces

6. Functie van school is belang

- School is een belangrijke context voor het leren en de sociale ontwikkeling

4. Continuëren

De 78 respondenten hebben in een open vraag aangegeven welke veranderingen en/of 'geleerde lessen' zij zouden willen continueren ook na de corona crisistijd binnen hun school en/of team.

Respondenten geven op drie terreinen aan aspecten uit het onderwijs en de ingezette koers te willen continueren

primaire onderwijsproces

- Combineren van online en offline onderwijsvormen
- Maatwerk en flexibilisering van onderwijs
- Tool(s) voor online onderwijs en communicatiemiddel
- Laagdrempel contact met student/leerling
- Eigenaarschap van de student/leerling bij het eigen leerproces
- Flexibilisering van examinering en toetsing
- Ontwikkelgerichte feedback voor de student/leerling
- Digitale didactiek toepassen
- Bieden van structuur
- Beschikbaarheid van digitaal lesmateriaal
- Onderwijs samen vormgeven met de student/leerling

team

- Onderzoekende houding van docenten en teams
- Voeren van de professionele dialoog over onderwijs
- Efficiëntie in teamsamenwerking

Landstede Groep organisatie

- Organiseren van de formele professionaliseringsactiviteiten en kennisdeling door Landstede Groep
- Versterken en ontwikkelen van gezamenlijk schoolbeleid op online- en offline onderwijs

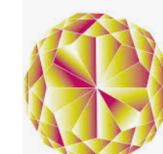
Auteurs

Marjanne Hagedoorn, practoraat docentprofessionalisering & PhD onderzoeker Open Universiteit
 mhagedoorn@landstedegroep.nl
 Monique Hanekamp, docentonderzoeker practoraat docentprofessionalisering & beleidsmedewerker
 mhanekamp@landstedegroep.nl

Referentie

Hagedoorn, M. & Hanekamp, M. (2020). *Docentprofessionalisering in de coronacrisis: beschrijvend onderzoek naar docentprofessionalisering van mbo- en vo-docenten in de coronacrisis*. Zwolle: Landstede Groep.

De eindrapportage is op te vragen bij de auteurs.

Prac//toraat
docent-professionalisering

December 2020